

PREFEROVANÉ ZDROJE INFORMÁCIÍ O VEDE A TECHNIKE

Prieskumy verejnej mienky zamerané na popularizáciu vedy a techniky, ktoré realizovalo Centrum vedecko-technických informácií SR v rokoch 2013 až 2019 priniesli zaujímavé zistenia o rôznych oblastiach prístupu verejnosti k popularizácii vedy a techniky. Pre čitateľov časopisu ITlib môžu byť zaujímavé najmä informácie týkajúce sa preferencií pri získavaní informácií o vede a technike, ktorým sa v príspevku venujeme.

Centrum vedecko-technických informácií SR od roku 2013 realizuje prieskumy verejnej mienky zamerané na popularizáciu vedy a techniky na Slovensku. Prvé tri prieskumy, realizované v rámci projektu *PopVaT – Popularizácia vedy a techniky na Slovensku*, prebiehali v rokoch 2013 až 2015. Tieto boli zamerané samostatne na vedeckú komunitu, mládež a verejnosť. Po krátkej prestávke bol koncom roka 2019 zrealizovaný ďalší prieskum. Tento slúžil ako vstupná analýza pre projekt *Podpora národného systému pre popularizáciu výskumu a vývoja (PopVaT II)* a bol zameraný na verejnosť vrátane mládeže i odbornej komunity.

Všetkých prieskumov sa zúčastnilo od 1200 do 1600 respondentov, pričom vzorka bola zostavená tak, aby bola reprezentatívna z hľadiska pohlavia, veku, vzdelania i kraja.

Jedným z okruhov, ktorým sa prieskumy venovali, bola aj preferencia verejnosti v zdrojoch informácií o vede a technike. V prieskumoch z rokov 2013 sa tieto preferencie zisťovali dopytovaním na aktuálne správanie respondentov pri získavaní informácií o vede a technike. Tento stav mohli respondenti vyjadriť odpoveďou na nasledujúcu otázku:

Využívate niektoré z týchto spôsobov získavania informácií o vede a technike?

V prieskume z roku 2019 bola použitá nasledovná formulácia: *Informácie o vedeckých objavoch a vedeckých zisteniach je možné získavať z rôznych zdrojov. Ktoré z nich uprednostňujete Vy, a ktoré naopak neuprednostňujete?*

Napriek rozdielom v otázkach i forme spracovania odpovedí je možné badať stabilný záujem resp. len malý

	Vstupná analýza		Priebežná analýza		Záverečná analýza	
	Áno (N)	Áno (%)	Áno (N)	Áno (%)	Áno (N)	Áno (%)
Využívate niektoré z týchto spôsobov získavania informácií o vede a technike?						
Prednášky	162	12,8%	198	12,3%	218	13,6%
Televízne a rozhlasové relácie	1046	82,3%	1193	74,1%	1220	76,3%
Informácie na internete	1085	85,5%	1324	82,3%	1331	83,2%
Účasť na workshopoch	66	5,2%	100	6,2%	131	8,2%
Články v časopisoch, knihy	877	69,5%	1021	63,5%	1056	66,0%
Informácie prezentované na výstavách	308	24,4%	404	25,1%	425	26,6%
Iné	149	12,4%	169	10,5%	247	15,4%

Tabuľka 1 – Spôsob získavania informácií o VaT. Zdroj: Popularizácia vedy medzi verejnosťou, záverečná analýza, 2013 – 2015. Dostupné na: https://popvat.cvtisr.sk/buxus/docs///Popularizacia_vedy_medzi_verejnosťou_-_zaverecna_analyza_-_final.pdf

	1	2	3	4	5	SPOLU
Q7_1 Prednášky	12,3	17,1	27,4	17,1	26,2	100
Q7_2 Osobné stretnutia s vedcami	13,5	16,9	24,6	16,7	28,3	100
Q7_3 Účasť na konferenciách, seminároch, školeniach a workshopoch	13,8	21,5	26,5	16,2	21,9	100
Q7_4 Časopisy	28,5	32,9	26,1	7,6	5,0	100
Q7_5 Knihy, e-knihy	26,2	29,9	26,6	8,4	8,9	100
Q7_6 Odborné články, analýzy, štatistiky	31,8	29,1	24,5	7,9	6,8	100
Q7_7 Informácie prezentované na výstavách	13,5	25,2	32,0	15,1	14,1	100
Q7_8 Informácie na internete	50,2	27,0	15,0	5,5	2,4	100

1 – jednoznačne uprednostňujem 2 3 4 5 – vôbec uprednostňujem

Tabuľka 2 – Preferencie získavania informácií o vedeckých objavoch a zisteniach. Zdroj: Prieskum verejnej mienky: POPULARIZÁCIA VÝSKUMU A VÝVOJA NA SLOVENSKU; 2020. Dostupné na: <https://vedanadosah.cvtisr.sk/files/vyskumna-sprava-PopVaTil.pdf>

pokles v záujme verejnosti o získavanie informácií prostredníctvom kníh, časopisov či odborných článkov (viď tabuľka 1). V prieskumoch z rokov 2013 až 2015 získavali respondenti informácie z uvedených zdrojov v rozpätí od 63,5 % (2015) do 69,5 % (2013).

Prieskum z roku 2019 tento okruh informačných zdrojov rozdeľoval detailnejšie (na tri časti) a ukázal, že prišlo len k jemnému poklesu (viď tabuľka 2). Približne rovnaký podiel opýtaných preferuje časopisy (61,4 %) a odborné články, analýzy, štatistiky (60,9 %). Viac ako polovica opýtaných (56,1 %) ako informačný zdroj preferuje knihy alebo e-knihy. Z demografického hľadiska prichádzalo len k miernym odchýlkam a všetky tri skupiny uvedených zdrojov informácií mali približne rovnaké hodnoty. Preferujú ich s malým rozdielom ženy, starší ľudia (okrem odborných článkov, analýz a štatistík, ktoré viac preferujú respondenti vo veku od 19 do 39 rokov). Časopisy a knihy preferujú viac pracujúci, dôchodcovia a respondenti v domácnosti. Odborné články, analýzy a štatistiky preferujú najviac respondenti v domácnosti, pracujúci a študenti. Všetky tieto zdroje informácií mali stúpajúci trend zodpovedajúci vzdelaniu respondentov – čím vyššie vzdelanie, tým väčšia preferencia. Typ bydliska (väčšie mesto; predmestie; stredne veľké/menšie mesto; dedina) pri týchto preferenciách nezohrával významnejšiu úlohu a výsledky boli približne rovnaké.

Prekvapujúci, hoci nie zásadný pokles záujmu je možné badať pri získavaní informácií z internetu. Zatiaľ čo v prieskume z roku 2013 využívalo internet ako zdroj informácií o vede a technike 85,5 % opýtaných,

v analýzach z roku 2015 tento počet klesol na 82,3 % a 83,3 %, pričom prieskum z roku 2019 priniesol ďalší pokles, a to na 77,2 % respondentov. Aj napriek tomuto poklesu zostáva internet najpreferovanejším zdrojom informácií o vede a technike. Zaujímavé zistenia a jemné odchýlky priniesol detailnejší pohľad na demografické údaje respondentov, ktorí uprednostňujú internet ako zdroj informácií. Najmenej tento zdroj informácií využíva mládež a najviac respondenti nad 56 rokov. Podobná stúpajúca krivka je aj v prípade vzdelania, pričom platí, že čím vyššie dosiahnuté vzdelanie, tým viac respondenti preferujú internet. Z hľadiska krajov a typu bydliska sú odchýlky minimálne, avšak pri životnej situácii respondentov je prekvapivé, že najviac preferujú internet dôchodcovia a najmenej študenti a nezamestnaní.

Prezentované výsledky prieskumov z rokov 2013 až 2019 budú postupne dopĺňané o ďalšie prieskumy verejnej mienky, ktoré sú plánované na nasledujúce obdobie a bude teda možné sledovať vývoj stavu povedomia verejnosti o vede a technike v širšom časovom horizonte. Prieskum verejnej mienky z roku 2019 obsahoval spolu 12 otázok, z ktorých všetky boli zamerané na popularizáciu vedy a techniky. Pre tých, ktorých táto téma zaujala a chceli by vidieť podrobnejšie rozpracované výstupy prezentovaných príp. aj ostatných otázok prikladáme zdroj, na ktorom je dostupná celá výskumná správa z roku 2019, ktorú pre Centrum vedecko-technických informácií SR spracoval Milan Zeman zo Sociologického ústavu SAV. Odkaz na výsledky prieskumov z rokov 2013 – 2015 uvádzame v použitých zdrojoch na konci článku.

Odkazy:

Popularizácia vedy medzi verejnosťou, záverečná analýza, 2013 – 2015. Dostupné na: https://popvat.cvtisr.sk/buxus/docs///Popularizacia_vedy_medzi_verejnostou_-_zaverecna_analyza_-_final.pdf

Prieskum verejnej mienky: POPULARIZÁCIA VÝSKUMU A VÝVOJA NA SLOVENSKU; 2020. Dostupné na: <https://vedanadosah.cvtisr.sk/files/vyskumna-sprava-PopVaTII.pdf>

Prieskum verejnej mienky: POPULARIZÁCIA VÝSKUMU A VÝVOJA NA SLOVENSKU:

EURÓPSKA ÚNIA
Európsky fond regionálneho rozvoja
OP Integrovaná infraštruktúra 2014 – 2020

MINISTERSTVO
ŠKOLSTVA, VEDY,
VÝSKUMU A ŠPORTU
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

„Tento projekt je podporený z EFRR“

„Investícia do Vašej budúcnosti“

Mgr. Patrícia Stanová, PhD.
patricia.stanova@cvtisr.sk
(Centrum vedecko-technických informácií SR)